

لیکنه او خبرنه : عبدالحق ثاقب

په غیر اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل

اسلام له انده **Ketabton.com**

د نظرونو د شریکولو لپاره : abdulhaqsaqib@gmail.com

اپریل 2023

لړلیک

- 3.....: سريزه
- 4.....: لومړی : په غير اسلامي هېوادونو کې اوسېدل ناروا او آن کفر دی :
- 5.....: دويم : په غير اسلامي هېوادونو کې اوسېدل روا او آن اړين کار دی :
- 8.....: غورچاڼ :

سريزه :

که څه هم له ډېرو پخوا کلونو راپدېخوا لويديځو هېوادونو ته د مسلمانانو کوچېدل او هلته اوسېدل هغه موضوع ده چې د عامو خلکو او په خاصه توګه د علماوو توجه يې ځان ته اړولې ده ، خو په دې وروستيو کې په اسلامي هېوادونو کې د ګډوډيو او بې ثباتيو له امله دا پدیده ډېره چټکه شوې . لويديځو او غير اسلامي هېوادونو هم د مسلمانانو پر وړاندې خپل سياستونه يا سخت کړي او يا يې هم يو شمېر اسانتياوې راوستي دي . ځينو يې د مهاجرت لپاره ډېر جدي قوانين طرحه کړي او ځينو بيا د مهاجرينو پر وړاندې دا تګلارې اسانه کړي . له بله خوا ، مسلمانانو هم دې هېوادونو ته د مهاجرت په لاره کې هر ډول تکليفونو او کړاوونو ته زړه ښه کړې . ځينې په خپلو هېوادونو کې د واکمنو چارواکو له بربريت څخه د تېښتې په پلمه ، ځينې د سوداګرۍ ، ځينې د ژوند د امکاناتو د ښه کولو ، او ځينې بيا د عقيدې د خپرېدو او دعوت لپاره د غير مسلمو هېوادونو ته زړه ښه کوي او هلته بيا مېشت کيږي . دا هغه پدیده ده چې له کلونو راپدېخوا په شدت سره روانه ده او همدا لامل دی چې نن په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو شمېر تر بل هر وخت ډېر محسوس او د پام وړ دی .

علماوو هم غير اسلامي هېوادونو ته د مسلمانانو د مهاجرت او هلته د اوسيدو په اړه مختلف نظرونه لرلي ، تحليلونه يې کړي ، اجتهاد يې کړی ، او فتواوې يې صادرې کړي دي . ډېری وختونه په دې فتواوو کې له افراط او تفريط محتوی د هغو مسلمانانو له حالت څخه سرچينه اخلي چې په غير اسلامي هېوادونو کې مېشت مسلمانان له اصلي مسيره منحرف شوي او په دنياوي خواهشاتو کې ډوب شوي . همدا لامل دی چې ځينې علماء په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل ردوي خو ځينې نور يې بيا منځلارې دي او له سختو فتواوو څخه ډډه کوي . ځينې علماء په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو مېشت کېدل ښکاره کفر او ارتداد بولي ، او يا ارتداد ته همدا يوه لاره بولي . ځينې يې بيا فسق او فجور بولي ، ځينې يې بيا مکروه بولي ځينې يې روا بولي خو په مقابل کې ځينې بيا په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل يوه اړتيا او واجب عمل بولي او په اوسني وخت کې دا د مسلمان يو مسؤليت بولي ترڅو په غير اسلامي هېوادونو کې مېشت شي .

په دې ليکنه کې مې هڅه کړې د ټولو علماوو اقوال او دلايل تاسې ته وړاندې کړم ، هڅه مو کړې هرڅوک په دې ليکنه کې ځان پيدا کړي او وګوري چې په کومه پلمه له اسلامي هېواده کوچېدلی او د کوم هدف لپاره يې په غير اسلامي هېواد کې د اوسېدو لپاره زړه ښه کړی .

که څه هم دا پدیده نوې نه ده ، بلکې د اسلامي تاريخ له پيله راشروع ده ، خو په اوسنۍ نړۍ کې دا پدیده تر بل هر وخت ډېره زياته شوې او د خلکو پام يې ځان ته اړولی دی . نو اړينه ده چې علماء هم د هغو کسانو په اړه په فتواوو کې له ډېر احتياطه کار واخلي چې په غير اسلامي هېوادونو کې ژوند کوي . ددوی فتوا ښايي په غير اسلامي هېوادونو کې په ميليونونو مسلمانانو په سرنوشت پورې تړلي وي .

په دې ليکنه کې مې هڅه کړې دا علماء په دوه ډلو ووېشم ، يوه ډله هغه علماء چې په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسيدل ردوي ، او بله هغه ډله چې هلته مهاجرت او اوسېدل تاييدوي . ددوی نظرونه او تحليلونه په لاندې توگه تر بحث لاندې نيسو :

لومړی : په غير اسلامي هېوادونو کې اوسېدل ناروا او آن کفر دی :

ځينې علماء چې په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل منعه کوي او يا دهغه ځای جنسيت اخيستل ناروا بولي . دوی فکر کوي چې په دې کار سره غير اسلامي هېوادونه ځان ته دا فرصت په لاس ورکوي چې په اسلامي هېوادونو کې د کار کولو لپاره د ځان لپاره ملگري او جاسوسان پيدا کړي . په دې وروستيو کې ، هغه علماء چې په دې آند دي مبنا يې د هغو تونسايانو په اړه ده چې فرانسويانو ورته د تابعيت ورکولو وړانديز کړی وو ، دوی گومان کاوه چې فرانسې په دې خاطر د تونس خلکو ته د تابعيت ورکولو وړانديز کړی ترڅو په هغه هېواد کې د جاسوسانو شمېر زيات کړي او بالاخره دوی په خپل کلتور او دين کې منحل کړي . دا ډله علماء پر دې مبنا په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو له اوسېدو سره سخت مخالفت لري او آن د کفر تر بريده يې رسوي .

د پورتنۍ حالت سره ترڅنګ ، دوی د قرآن کریم يو شمېر آيتونه او احاديث شريف دليل نيسي . ډيری دلايل يې د ولاء او براء يا له غير مسلمو سره د دوستۍ او دښمنۍ (نفرت) پر بنسټ څيړي . الله تعالی فرمايي : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ) سورة الممتحنة .

ژباړه : آي هغو کسانو چې ايمان مو راوړی زما او ستاسو دښمن په دوستۍ سره مه نيسئ .

دا ډله علماء گومان کوي چې په غير اسلامي هېواد کې اوسېدل له هغوی سره ددوستۍ په مانا ده او دا کار کفر دی . دا ډله علماء هغه مسلمانان مکلف بولي چې بايد له غير اسلامي هېوادونو هجرت وکړي او هلته له اوسېدو تېر شي .

دوی همدا ډول د پېغمبر عليه السلام پر دې حديث شريف هم استدلال کوي :

عن جرير بن عبد الله أن رسول الله ﷺ قال: (أنا برئ ممن يقيم بين أظهر المشركين)

ژباړه : د جابر بن عبدالله رضي الله عنه روايت دی چې رسول الله ﷺ وفرمايل : زه له هغه چا بيزاره يم چې د مشرکينو منځ کې ژوند کوي .

خپرونکی سلیمان توبولیاک وایي : هغه کسان چې په غیر اسلامي هېوادونو کې د ذلت شپې تیروي او نه شي کولی خپل دین ښکاره کړي او له خپلې عقیدې خوند واخلي ، دوی ته په کار ده چې باید له دې هیواده هجرت وکړي او په اسلامي هېوادو کې مېشت شي .

ددې ترڅنګ دا ډله علماء یو شمېر عقلي دلایل هم وړاندې کوي ، دوی وایي :

- په غیر اسلامي هېوادونو کې مېشت مسلمانان اړ دي چې د ذلت ژوند وکړي او دوی نه شي کولی د الله دین ښکاره کړي او په څرګنده توګه د الله تعالی عبادت وکړي .
- په دې کار سره د غیر مسلمو شمېر غښتلي کول دي . دا کار ددوی د قوت اسباب غښتلي کوي ، دی شاید مجبور شي چې د مسلمانانو خلاف حرکات وکړي او برخه ورکې واخلي .
- دوی په غیر اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل قطعي حرام بولي لکه زنا ، او د خنزیر غوښه خوړل .
- دوی وایي چې په راتلونکې کې نسل د انحراف لور ته ځي .
- دا کار د غیر اسلامي ټولنو د غښتلتیا لامل ګرځي او اسلامي هیوادونه کمزوري کوي .

دویم : په غیر اسلامي هېوادونو کې اوسېدل روا او آن اړین کار دی :

دا ډله علماء بیا د تېرو هغو په اختلاف ډېر نرم دریځ لري ، دوی په دې آند دي چې په اسلامي هېوادونو کې د مېشتو مسلمانانو حقونه کله کله د هغو مسلمانو په پرتله ډېر خپل شوي چې په غیر اسلامي هېوادونو کې ژوند کوي . دوی وایي ښایې په ځینو هېوادونو کې د ناوړه چارواکو خلاف د غېر پورته کولو پر وړاندې محدودیتونه موجود وي ، هلته د مسلمانانو د آزادۍ ، ملکیت ، امنیت ، انتقال ، او داسې نور حقونه تر سوال لاندې وي . نو علماء او پوهان چې کله په لویدیځو یا غیر اسلامي هېوادونو کې دمېشتو مسلمانانو په اړه کومه فتوا صادروي یا خبره کوي باید له ډېر احتیاطه کار واخلي . هغه علماء چې په ډېر صراحت او جرأت سره (دار الکفر ، بلاد الکفر ...) او داسې نور درانده الفاظ کاروي دوی باید په دې باندې تجدید (بیا کتنه) وکړي . دوی باید د عادل او ظالمو هېوادونو او نظامونو ترمنځ تفکیک هم وکړي او د هغو ولسونو ترمنځ باید ډېر تفاوت وکړي چې په اسلامي هېوادونو کې دیني مقدساتو ته دومره ژمن نه دي ، خومره چې په غیر اسلامي هېوادونو کې ځینې مسلمانان ورته ژمن دي .

شیخ قرضاوي آن له غیر مسلمو سره په خبرو کې په نرمۍ ټینګار کړی ، دی ټینګار کوي چې باید نرمه ژبه وکارول شي . دی وايي چې محمد ﷺ د حدیبي په سوله او له نجاشي سره په خبرو کې له نرمې لهجې کار اخیستی . نوموړي په دې برخه کې ډېر دلایل راخیستي دي . د عمر رضی الله عنه هغه لارښوونه یې بیان کړي چې نوموړي په بنو تغلب قبيله باندې یې د جزیي نوم په زکات بدل کړ ترڅو یو ډول له نرمښت څخه ورسره کار واخیستل شي .

غربي هېوادنو ته تګ او هلته اوسېدول یوه اجتهادي مسأله ده ، او په اجتهادي مسایلو کې قطعي خبرې او غوڅې فتاوي صادول سم کار نه بریښي . نو په اجتهادي احکامو کې یو فقیه ته نه دي په کار چې قاطع واوسي ، حال دا چې اجتهاد یو ډول نه یو ډول پر گومان ولاړ دی او شاید ډېری وختونه مجتهد خطا واوسي . ځینې علماء چې په غیر اسلامي هېوادونو کې اوسیدل قطعي کفر او فسق بولي ، او دا کار له غیر مسلمو سره د ولاء او براء یا د دوستۍ او نفرت له زاويې مطالعه کوي ، دا د اجتهاد له تعریف سره منافي خبره ده . نو هغه موضوعات چې په اجتهاد ولاړ وي ، هېڅوک حق نه لري چې په قطعي توګه د کفر او یا داسې نور سخت او قطعي الفاظ وکاروي .

هغه علماء چې په غیر اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو د اوسیدو مخالف نه دي ، دوی د ولاء او براء (دوستۍ او د بښنې) آیتونو باندې دلته استدلال غلط بولي ، دوی ټینګار کوي چې هغه کسان چې له مسلمانانو سره جنګ نه کوي ، د اسلام سپېڅلی دین په الممتحنه سورت او نورو مواردو کې لارښوونه کوي چې له دوی سره عدالت او انصاف کوم ناروا او ممنوع عمل نه دی بلکې قرآن کریم جنګي او عام وګړي جلا کړي . نو په دې اساس ویلی شو چې په اسلامي هېوادونو کې اوسیدل د ولاء او براء پر مسأله باندې نه شو منفي کولی او نه باید دا موضوع له دې زوايي وڅېړل شي .

له شیخ سعید الکملی څخه پوښتنه وشوه چې آیا په غیر اسلامي هېوادونو کې د مسلمانو لپاره اوسېدل روا دي او که نه ؟ هغه ورته په جواب کې وویل :

که مسلمانان په غیر اسلامي هېوادونو کې خپل دیني شعار په آزادانه توګه ترسره کولی شي ، هغوی لمونځ کولی شي ، د جمعې او اختر لمونځونو ته راتولېدلی شي ، روژې نیسي ، دعوت کولی شي ، حج ته تللی شي ، دوی هېڅ کوم ممانعت نه لري چې خپلو بچیانو ته د اسلام دین ورزده کړي ، نو ډیری علماء په دې آند دي چې هلته په اوسیدو کې کوم ممانعت او ستونزه نشته . هغه حدیث شریف چې پیغمبر علیه السلام ورکې فرمایلي دي او مخکې ورته اشاره وشوه (زه له هغه څا بېزاره یم چې د مشرکینو منځ کې ژوند کوي) هدف ترې هغه یوازینی او منفرد مسلمان دی چې په داسې ټولنه کې ژوند کوي چې هلته هېڅ بل مسلمان نه وي ، مګر هغه هېواد چې هلته اسلامي ټولنې وي ، اسلامي مراکز وي ، هلته مسلمانان فعالیت لري ، نو په داسې ټولنو کې د مسلمانو اوسېدل هېڅ ستونزه نلري .

دوکتور محمد خير الشعال په دې برخه کې ډېر تفصيلي او خوندور بحث کړی ، هغه وايي :

اسلامي هېواد هغه هېواد ته ويل کيږي چې ډيری اوسېدونکي يې مسلمانان وي . او هلته اسلامي احکام ښکاره وي ، ددې په مقابل کې غير اسلامي هېواد دی ، دلته مسلمانان کم وي ، او يا ورکې د اسلامي شريعت احکام نه ښکاره کيږي . دی وايي چې مالکيان او ابن حزم الظاهري په دې آند دی چې مسلمان ته نه دي روا چې په غير اسلامي هېواد کې ژوند وکړي ، مهمه نه ده چې هلته له فتنې ډار موجود وي او يا نه. دوی د پيغمبر عليه السلام تېر حديث شريف راخيستی او په دې باندې استدلال کوي چې وړاندې ورته تفصيلي اشاره وشوه .

خو جمهور علماء ، چې احناف ، شافعيان او حنابله دي ، په دې آند دي چې په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسيدل روا دي او هيڅ کومه ستونزه نه لري ، خو دا په هغه صورت کې چې يو څوک وکولی شي خپل دين وساتلی شي او د ساتنې ټول شرايط ځان ته برابر کړي . دوی وايي چې کله مسلمان ځان امن کې بولي ، او په دې يقين وي چې زه خپل ديني شعار اداء کولی شم نو بيا ورته په غير اسلامي ټولنه کې اوسېدل روا دي . دليل يې دادی چې رسول الله ﷺ هغو کسانو ته چې اسلام يې راوړ په مکه مکرمه کې يې ورته د پاتې کيدو امر وکړ ، چې يو يې د پيغمبر عليه السلام تره عباس بن عبدالمطلب هم وو ، پيغمبر عليه السلام له دوی غوښتنه ونکړه چې مدينې منورې ته هجرت وکړي . دا هغه مهال وو چې مکه مکرمه د مشرکينو او کافرانو مرکز وو ، هغه يو اسلامي هېواد نه وو خو عباس رضی الله عنه د پيغمبر عليه السلام په لارښوونه هلته پاتې شو او مدينې منورې ته يې دا مهال له هجرت ډډه وکړه .

همدا راز نجاشي هم مسلمان شو ، خو په خپل قوم او هېواد کې پاتې شو . کله چې هغه وفات شو ، رسول الله ﷺ وفرمايل : نن يو ډېر ښک انسان وفات شوی ، خپل صحابه کرام يې غيابانه جنازې ته راوبلل . حبشه هغه مهال يو غير اسلامي هېواد وو ، خو نجاشي چې يو مسلمان وو ، ورکې يې ژوند کاوه . همدا ډول ، مسلمانانو له مکې مکرمې حبشې ته هجرت وکړ ، دوی هلته پاتې شول ، حال دی چې حبشه هغه مهال يو اسلامي هېواد نه وو . دا هغه مهال وو چې مسلمانان په مکه مکرمه کې له کړاوونو سره مخ وو خو د حبشې د عدالت په پاچاهي کې ، که څه هم هلته عيسايي حکمرانان ول ، مسلمانانو هلته هجرت وکړ او واوسېدل .

کله چې يو څوک په يوه ټولنه کې د خپلو دينو شعارو په ترسره کولو کې له خطر سره مواجه وي ، او هلته نه شي کولی خپل دين وساتي ، هغه ته په کار ده چې داسې هېواد ته پناه يوسي چې هلته يې هم دين خوندي وي او هم ځان . ټول علماء په دې متفق دي چې څوک په يو هېواد کې په خپل دين مطمئن نه وي او د خپل ځان د امنيت په اړه ډار لري ، دا ورباندې شرعي واجب او مکلفيت دی چې له دې هېواده ووځي . د جمعې د لمانځه بېلگه يې ويلې ، هغه څوک چې د جمعې د لمانځه لپاره امکانات نه لري ، دا امنيت او اجازه نه لري چې ديني شعار ترسره

کړي ، نو ورباندې لازمي ده چې له دې هيواده ووځي . دا هېواد ښايي اسلامي وي او يا غير اسلامي وي خو وتل ترې په کار دي .

غورچاڼ :

په غير اسلامي هېوادونو کې د مسلمانانو اوسېدل له هغو موضوعاتو څخه ده چې علماء او پوهان ورکې ډېر غږېدلي خو په دې برخه کې له فتواوو څخه له ډېر احتياطه کار اخيستل په کار دي ، نن سبا چې په افغاني ټولنه کې يو څوک خپل وطن پرېږدي ، لازمي ده چې په کور کلي کې خلک دهغه په اړه له بې احتياطه فتواوو څخه ډډه وکړي . په دې برخه کې فتوا يوازې د لسگونه زره يا سلگونه زره مسلمانو پورې اړه نه لري ، بلې د هغو نږدې نيم ميليارده مسلمانانو د ديني او دنيوي سرنوشت پورې اړه لري چې په غير اسلامي هېوادونو کې نن سبا ژوند کوي .

په ننۍ نړۍ کې شاوخوا نيم ميليارد مسلمانان په غير اسلامي هېوادونو کې ژوند کوي ، دا د هغو مسلمانانو کوچېدل او د اسلامي مراکزو د شتون برکت دی چې په دې هېوادونو کې نن فعاليت لري ، د مسلمانانو زياتېدل او معرفي کېدل دهغو مسلمانانو برکت دی چې دې هېوادونو ته کوچېدلي دي . هغه مسلمانان چې خپلو بچيانو ته اسلامي زده کړې ورکولې شي ، جوماتونه يې فعال وي ، کولی شي خپل ديني شعائر په آزادانه توگه تجربه کړي ، اسلامي دعوت په آزادانه توگه وکړي شي ، نو ويلی شو چې ورځ تر بلې د مسلمانانو د شمېر زياتېدل يو ښه زيری دی . جمهور علماء په دې آند دي چې يو څوک پر خپل دين او د بچيانو په راتلونکې مطمئن وي ، او په يو غير اسلامي هېواد کې د امنيت احساس کوي او خپل دين ته خطر نه ويني ، او خپل مقدسات په خوندي توگه ترسره کولی شي ، نه يوازې دا چې هلته اوسېدل روا دي ، بلکې دا يوه اړتيا او مهم عمل دی .

د نږدې نيم ميليارد هغو مسلمانانو په اړه چې په غير اسلامي هېوادونو کې ژوند کوي ، ددوی د اوسېدو په خلاف قطعي فتوا صادروول او هغوی د اسلام له دايرې خارجول او مرتد گڼل ، نه يوازې دا چې د اجتهاد له معيارونو سرغړونه ده او د اجتهاد غلط تعريف کول دي ، بلکې دا ډول فتواوې له مسؤليت خالي نه وي او شايد د اسلام د پراخېدو د مخنيوي لامل شي او انسان ورکې د افتراء په گناه مبتلا شي . اړينه ده چې مسلمانان چې غير اسلامي هېوادونو ته ځي ، مکلف دي د دين او راتلونکي نسل د حفاظت او خونديتوب لپاره له غښتلي پلانونو سره لار شي . ياده دې وي چې جمهور علماء په دې آند دي که يو مسلمان که په اسلامي او يا غير اسلامي ټولنه او هېواد کې د اسلامي شعایرو د ترسره کولو له خنډ سره مخامخ کيږي ، هغه اړ او مکلف دی چې له دې ځايه هجرت وکړي .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library